

E L M I C A L E T G A L À C T I C

Propostes didàctiques

Com una cabra

Elaborades per Emili Gascó

C O M U N A C A B R A

D E S C R I P C I Ó

Autora: *Maria Dolors Pellicer*

Il·lustrador: *Josep Ferrer*

Edicions Bromera/Alzira, 2000

Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 72

Format: 20,5×13 cm, 96 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: recomanat per a xiquetes i xiquets a partir de 10 anys, tant per les històries que narra (divertides, entretingudes, acoblades a aquesta edat) com pel lèxic emprat, comprensible i innovador per la recuperació de gran nombre de mots extrets de la parla popular. Si la fantasia fa jocs de màgia en cada història, la imaginació desborda les pàgines del llibre per a transportar-nos a un món ple d'il·lusions.

RESUM ARGUMENTAL

Com una cabra, el títol de la primera narració, és la porta d'entrada a un conjunt d'onze contes que componen el llibre. Un llop entremaliat i juganer trenca les normes de l'espècie per a transformar-se i transformar els seus congèneres en éssers pacífics i sociables, gràcies a la col·laboració i l'amistat d'un ramat de cabretes assenyades i treballadores. D'un bot ens endinsem en un plat d'arròs caldós on una xiqueta amb poders molt especials, fa desaparèixer el menjar que no li agrada, gràcies a les habilitats proporcionades per un donyet agraït. Aquesta cursa imaginativa ens portarà per etapes molt curioses, com la que protagonitza Teresa, una xiqueta capaç de reconvertir l'afany destructor que troba a la ciutat on viu en una consciència proteccionista i ecològica.

Les històries se succeeixen a glopades creatives; hi manca un denominador comú, però en això, potser, rau encara més el seu atractiu, a no saber què trobarem en la pròxima contalla. Els animals, protagonistes de les històries infantils, desenvolupen el paper que cal, però sempre un paper d'actualitat; així, Xula, una gossa abandonada, sota l'amistat i protecció d'uns alumnes de tercer es convertirà en la guardiana del col·legi. El que de debò resulta difícil d'entendre és trobar-se un extraterrestre a la sopa. Doncs ja sabeu, alerta, que quan el fred ensenya les seues urpes i ens cal una sopeta calenta i reconfortant, hi pot aparèixer qualsevol cosa, i Maria Dolors arriba a fer versemblant l'anècdota que donarà pas a una història revestida de tragèdia ecològica. Tanmateix, quan els desitjos són molt forts poden causar problemes greus, i si no pregunteu-ho a Joanet Joanot, el protagonista d'una fantàstica història de somnis. O bé, us pot abellir fer un passeig pel món de les paraules, on els mots, embolcallats de bellesa, poden expressar coses precioses al *Sac de les paraules*. No podien faltar els pirates en un bon recull d'històries i l'autora ens situa en el seu món amb una narració ben farcida d'aventures i intriga. Els gats i les gates també tindran presència activa a la història de *Norma*; i una cadira es convertirà en protagonista gràcies a la imaginació.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

En aquestes narracions l'encert més evident de l'autora ha estat la varietat temàtica i la fugida dels estereotips tradicionals de la narració oral. Sovint el recurs al conte de fades o als tòpics que envolten aquest tipus de literatura infantil ens capbussa en una temàtica repetitiva pel que fa a les situacions, personatges i accions. Atendre la literatura infantil amb contalles que s'apropen a la realitat dels infants, folrant-les de l'originalitat necessària i entrant en els viaranyes de la complicitat lectora, farà descobrir noves maneres d'interpretar personatges, situacions i temes. L'autora aconsegueix apropar-se als seus destinataris, els xiquets i xiquetes, al seu entorn més immediat, fins i tot a l'entorn que els causa problemes i que des de la visió adulta es fa difícil d'entendre. Coneixedora amb

profunditat de les insatisfaccions i les dèries que acompanyen les vides d'aquest fragment de públic lector, M. Dolors Pellicer, tracta directament els temes que li suggereix el seu alumnat, o bé descobreix, en el quefer diari, els punts d'inspiració que en acabant li serviran per a recollir els fragments de vida de cada història. La caracterització dels personatges, la confabulació amb les idees, el proselitisme cívic que cal inculcar als lectors potencials, i l'eficàcia del llenguatge des d'un punt de vista magistralment didàctic, són eines que l'autora empra amb mestria professional.

Del recull d'històries aplegades en aquesta obra es desprenen una gran varietat de temes que poden fer que el lector reflexione al voltant de:

- La necessitat de valorar la convivència enfront de la violència, encara que s'haja de renunciar a certs privilegis socialment establits.
- Qüestionar la veritat absoluta que semblen detectar les persones adultes davant dels drets dels infants.
- Saber rectificar i admetre els errors que sovint es cometen per no voler escoltar els altres, sobretot si són xiquetes o xiquets.
- Analitzar i extraure l'ensenyament que hi ha en el gran llegat cultural dels refranys i les frases fetes.
- Les actituds de respecte a la natura i el tractament de l'educació ambiental i ecològica des de ben menuts.
- La cura i l'estima que s'ha de tenir per tots els animals en general i, de manera especial, pels animals domèstics que hàgem decidit adoptar.
- L'adquisició d'hàbits saludables en l'alimentació que propicien unes dietes riques i equilibrades.
- Adquirir un coneixement més complet del món vegetal, per mitjà de la personificació dels seus elements en jocs d'imaginació.
- Adquisició d'un llenguatge més ric amb la incorporació de vocables propis de la parla popular i de camps semàntics relacionats amb els animals i els vegetals.
- Plantejar la necessitat de la imaginació com un aliment de la vida i la il·lusió en un futur ple d'esperança i felicitat.
- Aprendre a valorar i respectar els objectes que ens envolten i que componen la nostra història personal.

L'AUTORA

M. Dolors Pellicer i Sòria va nèixer el 1956 a Oliva (la Safor) i actualment viu a Pego. És mestra i membre actiu dels MRPs Col·lectiu de Mestres de la Safor i Escola d'Estiu Marina-Safor, on ha fet diversos cursos d'animació lectora. És professora dels cursos de lingüística valenciana i la seua didàctica i ha publicat diversos articles al voltant de l'ensenyament. També forma part dels consells de redacció del *Butlletí Informatiu del Col·lectiu de Mestres de la Safor* i de la revista *Papers*. Com a escriptora de narracions infantils, és autora, entre altres de: *Xe, quins peus!*, *Tegolins i tegolines*, *Fill que penja...*, *Cul, culot*, *Rondalles de la marjal* i *La banda dels superbruts*, publicada per aquesta editorial el 1990.

L'IL·LUSTRADOR

Josep Ferrer i Pérez és professor d'EGB i viu a Pego (la Marina Alta). Membre organitzador de l'Escola d'Estiu Marina-Safor, col·labora en el disseny i les il·lustracions del *Butlletí Informatiu del Col·lectiu de Mestres de la Safor*.

Ha il·lustrat diversos llibres infantils entre els quals es troben, a més d'*El xiquet de cotó en pel*, *Tegolins i tegolines*, *Xe, quins peus!*, *Cul, culot*, *Rondalles de la marjal* i *Un elefant sota el llit*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS

L'acte de llegir es basa en la *complicitat* que els lectors estableixen amb les històries. És la intimitat amb la fantasia, són els somnis fets realitat virtual. Per a fer llegir els xiquets i les xiquetes se'ls ha de proporcionar un espai mental capaç de jugar amb aqueixa complicitat. Quan una narració es posa a caminar pels ulls d'un infant, el seu voltant s'ha de transformar, ha de participar de les inquietuds i dels desitjos dels personatges, s'ha de sentir atret pels seus herois imaginaris, ha de notar-se incorporat a l'espai de la història i sentir-se'n protagonista. Aconseguir aquestes premisses no és una tasca fàcil. La

feina d'incorporar nous lectors al món de la literatura és una assignatura força complexa que requereix estratègies variades i atractives. Els lectors forçats, potser són els enemics més grans que tenen els llibres. L'eficàcia lectora resta en mans d'un ambient familiar propici, o bé en l'habilitat que els educadors tenen per a aplicar la metodologia adient i les estratègies didàctiques que porten l'alumnat a participar en la narració, a encabir-se fent-se un lloc en l'escena de la història, en definitiva, a propiciar la *complicitat* dels futurs lectors.

Per tal de seguir la línia argumental plantejada fóra interessant entrar en un joc de complicitats que propicien el fet lector:

- En primer lloc, plantejar a la classe la possibilitat de contar una història. De segur que la idea serà rebuda amb satisfacció per l'alumnat.

- Tot seguit s'haurà de plantejar una sèrie de dubtes sobre quina història contar, de manera que es produïska un cert desconcert a l'aula.

- Davant dels dubtes sorgits i les discrepàncies observades (que de segur apareixeran), proposarem llegir un llibre que tinga moltes històries diverses.

- Aquesta estratègia ens permetrà motivar la presentació de l'obra i anunciar un contingut variat i atractiu pel que fa a les diferents històries que conté el llibre.

La complicitat que estem tractant d'establir pot seguir amb una altra motivació sempre productiva, consistent a anunciar un fragment d'algunes de les narracions per a despertar la curiositat dels xiquets i les xiquetes. En acabant, llançar el dubte sobre quina de les històries podríem llegir en primer lloc. Tot dependent de l'èmfasi i el misteri que hàgem procurat per a insinuar els diferents contes, de bell nou sorgiran les discrepàncies entre l'auditori i, per tant, estarem motivant i portant al nostre terreny la partida. Si més no, estarem cercant còmplices en l'aventura.

Podem acabar amb la proposta de llegir el llibre. No ens limitarem a llegir-lo, sinó que, a més a més, farem jocs i treballs paral·lels a la lectura per a conèixer millor les històries i els personatges. També els podem insinuar que, si la cosa marxa bé, potser l'autora del llibre ens faça una visita per a contar-nos alguna història nova que estiga preparant per a un altre llibre.

Suggeriments, n'hi ha a cabassos, però... per damunt de tot, procureu fer-vos còmplices de l'audiència.

PROPOSTES DE TREBALL

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

---

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes Propostes de treball amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA: .....

AUTORA: .....

IL·LUSTRADOR: .....

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: ..... Núm: .....

1. El títol de l'obra és *Com una cabra* i fa referència a la primera història que ens conta el llibre. Tria un altre títol per al conjunt, entre les diferents històries que conté, i raona per què l'has escollit.

Títol nou: .....

Aquest títol m'agrada més perquè.....

.....

.....

.....

.....

2. Amb les onze històries del llibre, fes un gràfic puntuant cada història de 0 a 5, segons les teues preferències. Pinta les caselles de cada columna segons la puntuació que dones a cada història. En acabant, compara els resultats amb els teus companys i companyes de classe i feu-ne la classificació definitiva en un mural.

5											
4											
3											
2											
1											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

3. Assenyala amb una creu els temes generals que tracten les històries següents del llibre. Alguna història pot tenir més d'una temàtica:

	Amistat	Ecologia	Estima per les coses i els animals	Recuperació de refranys i paraules
Com una cabra				
La fesoquera				
Un extraterrestre a la sopa				
El sac de les paraules				
Una cadira delicada				
Per Nadal, un pas de carranc				
Xula, la guardiana de l'escola				

4. En les diferents històries es plantegen fets fantàstics que, en la realitat, potser són impossibles de realitzar. Assenyala en cadascuna de les històries següents un fet que trobes increïble i que és producte de la imaginació. Raona la teua resposta:

• *Un extraterrestre a la sopa:* .....

.....

Perquè .....

.....

• *Pirates al jardí:* .....

.....

Perquè .....

.....

.....

5. De totes les històries que has llegit, tria els dos personatges que trobes més simpàtics i els dos més antipàtics; en acabant, inventa el títol d'una història on tots ells serien els protagonistes.

Personatges més simpàtics	Personatges més antipàtics
Títol de la nova història	
Raona per què has posat aquest títol	
.....	
.....	
.....	
.....	

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

L'estructura

1. L'autora ha organitzat l'obra en forma de recull de contes, és a dir, ha recollit un conjunt de contes curts en un sol volum. Ara bé, cada conte, per separat, té la seua estructura pròpia. Diem que una narració té estructura lineal quan els fets que s'esdevenen a l'obra estan presentats d'una manera ordenada, seguint l'esquema: introducció, nus i desenllaç.

Analitza l'estructura del conte: *Una cadira delicada*.

	Des de:	Fins a:
Introducció	«No era una cadira...	
Nus		
Desenllaç		

2. L'índex d'un llibre ens mostra l'organització que l'autor/a vol donar a la seua obra. Generalment, a l'índex, el que trobem és l'estructura de l'obra organitzada per capítols. En aquest cas l'organització és per títols de contes.

Fes un índex nou segons que els personatges principals de les diferents històries siguin objectes, vegetals, animals o persones, en aquest ordre.

ÍNDEX

1	.....
2	.....
3	.....
4	.....
5	.....
6	.....
7	.....
8	.....
9	.....
10	.....
11	.....

L'estil

2.1. L'estil d'una obra escrita és la manera característica que cada autor té d'usar el llenguatge i d'expressar els seus pensaments. Els escriptors i les escriptores fan servir uns recursos d'estil o d'uns altres segons estimen convenient en cada obra. Un d'aquests recursos són les frases fetes.

Les frases fetes són expressions d'ús corrent que tenen forma fixa i no signifiquen el mateix que les paraules que les componen. L'autora n'ha usat quasi tots els contes. Escriu el significat de les que apareixen al conte *Com una cabra*.

Frases fetes	Significat o equivalència
«En un tres i no res»	Fer una cosa ràpidament, molt de pressa.
«No hi ha mans»	
«Dur al pap»	
«Fer-se de pregar»	
«Fil per randa»	

2.2. La frase feta: «anar a pams» també apareix al conte *Com una cabra* a la pàgina 12, i vol dir que les coses s’han de fer de manera tranquil·la i ordenada. Ara bé, podem usar el verb *anar* per a construir altres frases fetes d’ús molt habitual. Relaciona cada expressió amb el seu significat:

Frases fetes
«Anar amb peus de plom»
«Anar a la seua»
«Anar a cegues»
«Anar-se’n del cap»
«Anar matat»

Significats
Estar boig.
Fer les coses sense saber com.
Anar amb molta precaució.
Anar molt de pressa.
No seguir les indicacions.

2.3. Les descripcions són també un recurs que usen els escriptors i escriptores per a donar un estil determinat a les seues obres. Descriure és explicar amb paraules com són les persones, els animals i les coses. Per a fer una descripció es fan servir, sobretot, adjectius i comparacions.

Al conte *El donyet de l’arròs caldós* trobem la comparació següent: «fer més hores que un rellotge». Escriu més comparacions amb l’expressió «fer més hores que...» i escriu-ne al costat el significat:

	Significat
Fer més hores que	
Fer més hores que	
Fer més hores que	

2.4. A les pàgines 76 i 83 trobaràs la descripció d’uns personatges. Digues de quin personatge es tracta i a quin conte pertanyen:

Personatge: .....

Conte: .....

Personatge: .....

Conte: .....

Les il·lustracions

3. Escriu davall de cada il·lustració el nom del conte al qual pertany:

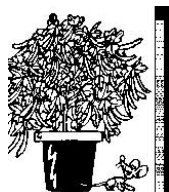
.....
.....

.....
.....

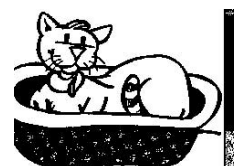
.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

C) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Ara faràs de contacontes. Cal que tries algun d'aquests títols i que escrigues una història per a contar-la als teus companys i companyes. Recorda que has de crear uns personatges, pensar en una introducció, un nus i un desenllaç. Pots també fer alguna il·lustració.

- *L'arbre que no volia donar ombra.*
- *La pedra que s'ofegava en el riu.*
- *Una canya de pescar meravellosa.*
- *El planeta de les flors roges.*
- *Cent parells de sabates per a un centpeus.*
- *L'ocell que volia nadar.*

2. Una manera molt bonica de rematar els contes que acabeu de llegir, podria ser decorar la classe amb les il·lustracions de les històries. Així, si convideu l'autora, se sentirà molt afalagada en reconèixer els seus personatges. Us proposem una decoració a mida natural. Parleu amb el mestre o la mestra i seguiu les instruccions següents:

a) Amplieu els dibuixos dels personatges més recixits en la fotocopiadora del col·legi.

b) Pinteu de color els personatges.

c) Escriviu el nom del personatge i, en lletres ben grans, el de cada conte.

d) Enganxeu els pòsters que heu fet per les parets de la classe.

e) També podeu fer transparències i projectar els personatges sobre un mural de paper continu. Aleshores podreu repassar les siluetes dels dibuixos amb retoladors.